

Valtuustoaloitteen käsittely - Liperin torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen

Hyvinvointilautakunta 12.06.2024 § 67

81/00.02.00.01/2024

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä on jättänyt valtuustoaloitteen, jossa vaaditaan Liperin kuntaa ryhtymään toimiin vaikuttaakseen pääministeri Orpon hallituksen huhtikuun 2024 kehitysriihen linjaukseen, jossa päätettäisiin rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkintomaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta. Kunnanhallitus lähetti valtuustoaloitteen hyvinvointilautakunnan käsiteltäväksi.

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että:

1. Liperin kunnan edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa ja
2. Liperin kunta päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkaalleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Oppivelvollisuusiän laajentamisesta annetun lain (1214/2020) mukaan oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon. Koulutus on maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Valtioneuvoston kehysriihessä on kaavailtu, että toisen asteen maksuttomuutta muuteta sitten, että oppimateriaalin maksuttomuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18-vuotta.

Opetus- ja Kulttuuriministeriö rahoittaa toisen asteen koulutusta osana opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmää. Rahoitus myönnetään koulutuksen järjestäjälle, joka päättää tarkemmin sen käytöstä koulutuksen järjestämiseen. Osa rahoituksesta saadaan kunnilta kuntien rahoitusosuutena. Se kerätään kaikilta kunnilta osana Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksia. Liperin kunnan ammatillisen koulutuksen omarahoitusosuus on tänä vuonna 2 442 880 € (204,22 €/asukas) ja lukiokoulutuksen 1 140 816 € (95,37 €/asukas).

Hallituksen esitys on vielä valmistelussa, eikä toimeenpanon aikataulua ole vahvistettu. Liperin kunnan edustajat voivat omissa vaikuttajaverkostoissaan pyrkiä edistämään yhdenvertaisen toisen asteen koulutuksen jatkumista. Asia nousee keskusteluun mm. Riverian omistajaohjausneuvotteluissa syksyllä.

Jos koulutusleikkaus toteutuu, ovat lainsäädännöstä poikkeavat kuntakohtaiset toimintatavat haasteellisia. Liperin kunta ei ole toisen asteen koulutuksen järjestäjä eikä sillä ole toimivaltaa muiden kuntien tai opetuksen järjestäjien päätöksiin rahoituksen kohdentamisesta. Liperin kunnan nuoria opiskelee hyvin laajasti eri puolella Suomea, eikä kunnalla ole tietoa nuorten opiskelupaikoista. Kuntakohtainen toimintatapa voisi aiheuttaa epätasa-arvoisuutta ja sen määrittäminen yhdenvertaisesti olisi erittäin haasteellista.

Hyvinvointilautakunnalle esitetään, että kunta ei lähtisi poikkeamaan oppivelvollisuuslain määräyksistä ja valtakunnallisesta ohjeistuksesta.

Vaikutusten arviointi	Liperin kunta rahoittaa toisen asteen opintoja vuosittain 3,6 M€ osana Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusjärjestelmää. Jos kunta lähtisi rahoittamaan liperiläisten toisen asteen opiskelijoiden opintoja 18 ikävuoden jälkeen siinä tilanteessa, että suunniteltu koulutusleikkaus toteutuisi, olisi se arvioidusti vähintään 60 000–100 000 euron lisävuosikustannus kunnan käyttötalousmenoihin. Valtuustoaloitteen mukainen poikkeava maksatus vaatisi merkittävästi myös henkilöstöresurssia, johon ei tässä taloustilanteessa ole varaa.
Valmistelija	Hyvinvointijohtaja Riitta Lappalainen
Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Lappalainen Riitta
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää, että valtuustoaloite ei aiheuta kunnassa toimenpiteitä. Mahdollinen oppivelvollisuuslain muutos on vasta valmistelussa. Mikäli oppivelvollisuuslakia muutetaan, Liperin kunta ei lähde poikkeamaan oppivelvollisuuslain määräyksistä eikä valtakunnallisista ohjeistuksista.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.
Ote Lisätietoja	Kunnanhallitus, Liperin sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä Hyvinvointijohtaja p. 040 834 7185